

Wat ik graag had willen weten toen ik begon

Joanne Zwart is tuinder op de Eendracht sinds 2013, samen met haar man Rikko en hun 2 kinderen. Ooit droomde ze van een bloemrijke cottagegarden (en nog steeds een beetje) en ondertussen is ze heel gelukkig met haar bio-diverse 'aanrommel'-tuintje.

Toen ik voor de zoveelste keer een kruiwagen vol snoeiafval naar voren bracht, grapte tuinbuurman Henry: 'Op een gegeven moment heb je meer werk aan wat er uit je tuin gaat dan aan wat erin gaat.' Hij had gelijk, bedacht ik me. De eerste jaren was het een vast ritueel om aan het begin van het tuineseizoen naar het tuincentrum te gaan en na te denken over wat er toegevoegd kon worden aan de tuin. Inmiddels bestaat het meeste tuinwerk uit snoeien en wieden: beperken. Ik dacht aan die eerste jaren en hoe we een jong loofboompje dat spontaan groeide in de border, besloten de ruimte te geven. Wat friscgroen loof leek ons een welkome toevoeging in de tuin die

toen vooral bestond uit gras en coniferen. Wat we niet wisten (dertien jaar geleden waren determinatie-apps nog niet gebruikelijk) wat dat het sprieterige jonge boompje alles in zich had om uit te groeien tot een reus van een es die onze tuin en die van al onze burens het zonlicht zou ontnemen. Om dat te voorkomen, klimt mijn man ieder jaar de boom in om 'm flink te snoeien. Veel werk en stapels takken. Dat hadden we vóór kunnen zijn als we jaren terug – groentjes als we waren – iets meer tuinkennis hadden.

En dat brengt me op het thema van dit stuk: Wat ik graag had willen weten toen ik begon (Zou een leuke wisselrubriek kunnen worden, wie meldt zich voor de volgende?).

1. Gebruik een determinatie-app

Groeit er spontaan iets in je tuin? Check wat het is. Het kan je veel snoei en wiedenwerk besparen, zoals bij onze uit de kluiten gewassen es. Ik heb ook planten in de bloemenborder eindeloos kunnen geven, niet realiserend dat het woekereend zevenblad was.

2. Voorkom worteldoek in je borders

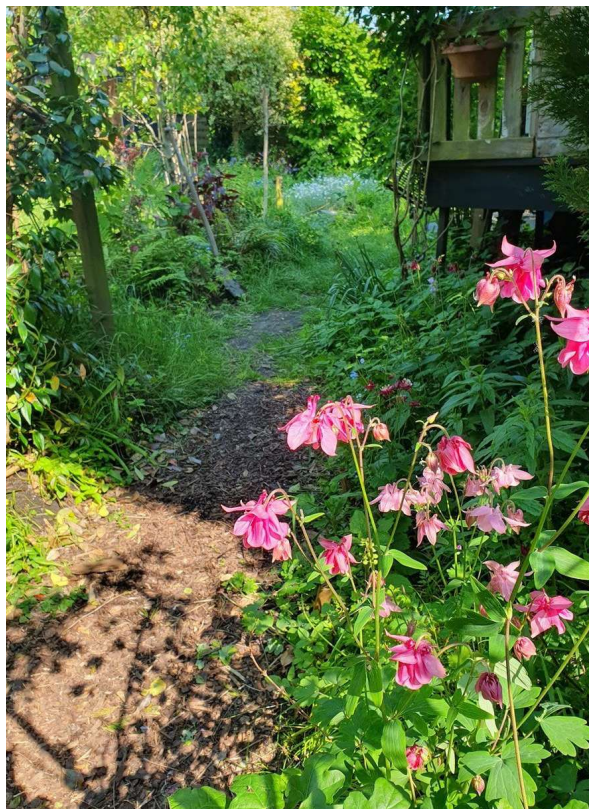
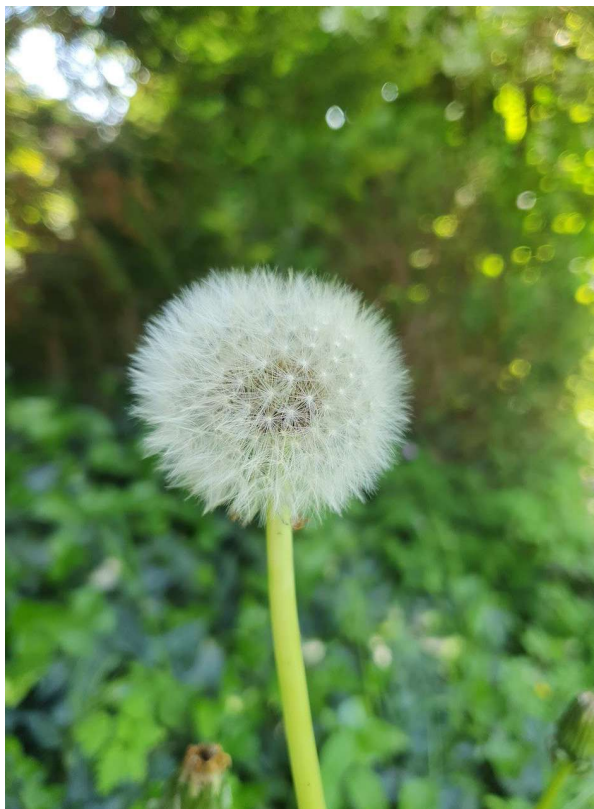
Dit is dus misgegaan bij ons. De vorige eigenaren van onze tuin dachten dat het slim was om anti-worteldoek (je weet wel, zo'n zwart geweven polypropyleen zeil dat onkruidgroei vertraagd) te gebruiken in borders. Op de plek van een nieuw geplante plant werd een gat gemaakt, de grond er omheen zou dan onkruidvrij blijven, was de theorie. Inmiddels staat een border vol planten die ook voor een deel spontaan zijn komen groeien of zich hebben vermeerderd. Onkruidvrij is het

ook niet. Wortels vinden uiteindelijk hun weg door het weefsel. Praktischer is de tuin er niet van geworden. Wel vervuilerd. Want vroeg of laat breekt plastic af en vergiftigt het de grond. Ik denk er nu over om de planten één voor één uit de tuin te halen en het doek uit te graven.

3. Koop je planten biologisch en inheems, liefst lokaal

Honderden euro's heb ik besteed aan kleurrijke vaste planten die me zo verleidelijk aankeken in het tuincentrum, dat ik ze niet kon laten staan, maar die op z'n best één seizoen hebben gebloeid. Het jaar erop lieten ze zich niet meer zien.

Toen ik een keer planten kocht bij kwekerij Wiering (zit om de hoek, in Mijn Stadstuin) wist ik dat ik niet meer anders wilde: de planten van deze kwekerij zijn zonder chemische hulpmiddelen en zonder kunstmatige omstandigheden in het-

zelfde stukje Amsterdam gekweekt, waardoor ze sterk zijn en goed voorbereid voor het klimaat in onze tuin. De keuze is kleiner, maar het profijt vele malen groter.

Bovendien doen de met gif bespoten planten (die in de reguliere tuincentra meer regel dan uitzondering zijn) meer slecht dan goed voor de natuur. Insecten ontgelden het, en dat is problematischer dan je misschien denkt. Zonder bijen worden veel gewassen niet bestoven, bijvoorbeeld. Albert Einstein voorspelde het al: wanneer de bij verdwijnt, zal de mens in vier jaar tijd ook verdwijnen.

4. Koester paardenbloemen

Ooit dacht ik dat ik er goed aan deed de paardenbloemen te verwijderen uit het gazon. Tot ik las over de geniale eigenschap van dit plantje. Paardenbloemen verbeteren de bodemstructuur: De lange penwortel van de paardenbloem helpt om de bodem te beluchten en te ontwateren. Dit zorgt voor een betere structuur van de grond, waardoor andere planten beter kunnen groeien. Én paardenbloemen trekken nuttige insecten aan: De bloemen van de paardenbloem zijn een rijke bron van nectar en stuifmeel voor bijen, vlinders en andere nuttige insecten. Deze insecten

zijn belangrijk voor de bestuiving van je andere gewassen.

5. De beste manier voor het verkrijgen van een wens-gazon, is het aanpassen van de wens, niet het aanpassen van het gazon

Dat geldt dus voor paardenbloemen en evengoed voor mollen. Een gazon met molshopen, was elk jaar weer een grote ergernis. We harkten ze weg, zaaiden opnieuw graszaad, we kregen er een onregelmatig veld voor terug. Nu ik weet wat de mol voor onze tuin doet, noem ik hem: onze natuurlijke gratis drainage-dienst. De mol woelt de tuin om, eet insecten op en is op die manier een gratis tuinhulp.

6. De beste tuinoplossing voor bijna alles is: bio-diversiteit

O, al die eerste keren op de tuin. Die paardenstaarten die tussen de grindtegels omhoog kwamen, rugpijn kreeg ik van het wieden. Die heer-moes was onverslaanbaar. We raadpleegden internet. Zout, zuur, wieden... We wilden er vanaf en gingen er mee om als of het grote genieten van de tuin pas kon beginnen als dat klusje was geklaard.

Toen ik jaren terug voor het eerst een documentaire zag over permacultuur ging ik voor altijd anders kijken naar het gezond houden van tuin en landbouw. Later kwamen er meer inspirerende docu's: als 'The Biggest Little Farm' en 'Kiss the ground'. Ook ben ik socialmedia kanalen gaan volgen die hier tips over delen. Basisprincipe is: Hoe diverser ingericht een tuin is, hoe meer het zichzelf gezond houdt. Wij maakten in de loop van jaren een bosachtig stukje in de tuin, een wadi, zonrijke stukken, schaduwrijke

stukken, we plantten bessenstruiken en fruitbomen en werken nog aan bloeiers die het hele jaar door zorgen voor voeding voor insecten. En het heeft effect: onze tuin lijkt grotendeels zichzelf in een goed evenwicht te houden. Er zitten nog wel luizen, rupsen en slakken, maar door de takkenrillen, natte greppels en struiken, zijn er ook veel toretjes, lieveheersbeestjes, kikkers en vogels die die ervoor zorgen dat de schade nooit heel groot is.

En die heermoes? Die laat zich nauwelijks meer zien.

En dan nog een tip van andere orde:

7. Ga met je tuin(huis) om alsof je er woont

We begonnen als 'mooi-weer'-tuinders en 'als-we-een-weekend-niks-anders-hebben'-tuinders. Tot corvee-dagen ons hier brachten op grijze dagen, op koude dagen, op regenachtige dagen

en we tijd doorbrachten in al die weersomstandigheden die ons eerst nog hadden weerhouden. En we kwamen tot een heerlijke ontdekking: Het is altijd goed om op de tuin te zijn! We zijn er nu in het tuinseizoen haast elk weekend, en als het even kan ook regelmatig een dagje doordeweeks en in delen van onze vakanties.

Het was voor ons een kwestie van een knopje in ons hoofd omzetten: Ook in een druk leven, met weekends vol verplichtingen – en dat hebben we nu eenmaal – is er een moment dat je je bed uitstapt, koffie maakt, ontbijt, uit het raam kijkt. Al die kleine dagelijkse handelingen kun je in je tuinhuis net zo goed doen als thuis. En aangezien het vanzelfsprekend is om voor je omgeving te zorgen op de plek waar je leeft, is het makkelijk om even een paar minuutjes de tuin in te lopen en een beetje onkruid te wieden, een struik te snoeien etc, zonder dat het als veel werk voelt.

